

PĂRINTELE ANDREI SCRIMA ÎN DOSARELE SECURITĂȚII

**Lector univ. dr.
Florian BICHR¹**

7 decembrie 1965. După aprobarea ultimelor documente ale Conciliului II Vatican² prin decrete citite simultan în Catedrala papală San Pietro din Roma și în Catedrala patriarhală Sfântul Gheorghe din Ierusalim, Papa Paul al VI-lea și patriarhul ecumenic Athenagoras ridică bulele reciproce de excomunicare care au produs Marea Schismă din anul 1054 între ortodocși și catolici. O clipă de vis! După 911 ani, aproape un mileniu, cele două biserici creștine renunțau la afurisenii și blesteme. Coseau cămașa sfâșiată a lui Hristos, se întorceau la matcă.

În spatele acestui gest istoric stă un roman: Andrei Scrima! Europa respiră prin doi plămâni, unul ortodox și unul catolic, după cum spunea Papa Ioan Paul al II-lea. Dar de 50 de ani cei doi plămâni o fac în același ritm și au o legătură puternică între ei, sunt într-o simbioză.

Din nefericire despre artizanul acestei clipe divine se știu prea puține lucruri. A fost nevoie de publicarea unei colecții Andrei Scrima la editura Humanitas ca lumea, societatea românească să afle despre arhimandritul aromân care a împăcat duhovnicește vestul cu estul Europei. Despre misticul Scrima...

Printr-o întâmplare fericită am descoperit în arhiva CNSAS – care are nu mai puțin de 28 de kilometri liniari – microfilmul dosarului SIE al părintelui Andrei Scrima³. Acesta conține date biografice extreme de importante, dar și note ale Securității care-l privesc.

„Dumneata ai nevoie de mine!”

Andrei (Andre) Scrima pe numele de autor André Scrima (n. 1 decembrie 1925, Gheorgheni, județul Ciuc (interbelic) – d. 19 august 2000, București) a fost un teolog ortodox român, arhimandrit, reprezentant al Patriarhiei de Constantinopol la Conciliul Vatican II. A studiat la Facultatea de Filosofie și Litere a Universității București (1943-1948), iar în ultimii doi ani de facultate a fost asistentul lui Anton Dumitriu, la Catedra de Logică și Istoria Filosofiei. Licența Logos și dialectică la Platon. În 1945 Anton Dumitriu i-a deschis drumul Mănăstirii Antim, descoperindu-i grupul de reflecție spirituală adunat în jurul lui Sandu Tudor și cunoscut sub numele de Rugul Aprins, la o vreme când părintele Ivan Kulăghin, sau Ioan cel Străin, cum îl numește Andrei Scrima în hermeneutica lui, alungat de la Mănăstirea Optina și statornicit la Mănăstirea Cernica, îl frecventa deja. „Dumneata ai nevoie de mine!”, i-ar fi spus acesta, într-un moment de întâlnire spirituală. Aici situează Scrima momentul transmiterii tradiției spirituale a isihasmului rusesc, precum și un sens al tradiției (paradox), asupra căruia va glosa mai târziu în scrierile sale. În 1949 se înscrie la Teologie, pe care o va absolvi în 1956, prezentând, drept lucrare de licență, două capitole din neterminata Antropologie apofatică, redactată în 1951-1952 și publicată postum.

Între 1950 și 1953 stă, ca novice, și predă la Mănăstirea Neamț, unde se înființase Seminarul Monahal Superior. Aici mai predau Benedict Ghiuș, Petroniu Tănase, Sofian Boghiu. În 1953, după desființarea seminarului de la Neamț, a revenit în București, unde a lucrat cu Bartolomeu Anania la Biblioteca Patriarhiei. Apoi s-a retras la Mănăstirea Slatina, unde se rugau în aceeași vreme monahii Arsenie Papacioc, Ilie Cleopa, Petroniu Tănase, Antonie Plămădeală. Acolo a fost tuns în monahism la 26 iulie 1956 de părintele Benedict Ghiuș. Se bucură de aprecierea patriarhului Justinian Marina, care îl folosește ca translator, pentru unii oaspeți străini. Așa de pildă, cu prilejul vizitei la București, în mai-iunie 1956, a lui Sarvepalli Radhakrishnan, vice-președintele Indiei, care rămâne impresionat de cunoștințele de sanscrită ale tânărului călugăr ortodox.

Prin intervenția acestuia, venită într-un moment de relativă destindere politică, primește o bursă, precum și pașaportul și viza românești, plecând la Geneva, la 28 noiembrie 1956, unde va sta cinci luni

la Institutul Ecumenic organizat de Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Aici scrie Simple reflecții despre comunism, un text foarte acuzator la adresa ideologiei comuniste, publicat postum. După o ședere la Paris, în martie 1957, va pleca la Muntele Athos, apoi la Benares, unde va sta din aprilie 1957 până în octombrie 1959, lucrând la un doctorat. În 1960 s-a întors la Paris și a obținut cetățenia franceză. Acolo l-a întâlnit, în 1961, pe patriarhul ecumenic Athenagoras I al Constantinopolului, care l-a trimis ca reprezentant personal al său la Conciliul Vatican II, sub noul papă Paul al VI-lea, între 1963 și 1965. A devenit arhimandrit al Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol și a pregătit întâlnirea istorică din 1964, de la Ierusalim, dintre papa Paul al VI-lea și patriarhul Athenagoras I. Profesor (1968-1989) la Universitatea franceză din Beirut și arhimandrit al unei mănăstiri ortodoxe nou înființate la Deir-El-Harf, tot în Liban. A ținut cursuri (1966-1968) la Centrul de studii dominican Le Saulchoir din Franța (Essonne), unde i-a avut drept colegi pe Marie-Dominique Chenu, Yves Congar. Membru fondator (1966) al Academiei Internaționale de Științe Religioase, Bruxelles.

În 1975 Congar scria: „atunci el [patriarhul ecumenic] l-a trimis, în nume propriu, pe părintele Scrima, un om superior; român de origine, dar de cultură universală, are o solidă formare teologică, spirituală și istorică; un om excepțional care a făcut legătura între Constantinopol și Roma. Călătorind deseori între cele două orașe, negocia – am înțeles singur – venirea patriarhului Atenagoras la Conciliu [Vatican II]”.

În 1991, aflându-se din nou în India, decide să revină în România. Andrei Pleșu, care îl întâlnește la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, îi propune să colaboreze la proiectul Colegiului Noua Europă. Vine la București ca invitat al noului institut de studii avansate și se stabilește din nou în România, începând cu 1995. Membru al Grupului de studiu al Secolului al XVII-lea, care va deveni ulterior Centrul Fundamentele Modernității Europene. Moare la 19 august 2000 și este înmormântat la Mănăstirea Cernica.

Precizări biografice absolut necesare

Andrei Scrima s-a născut pe 1 decembrie 1925 în orașul Gheorghieni⁴. Provenea dintr-o familie de macedoneni, Nacu Scrima și Victoria Scrima, născută Marcu. Copilul era destul de bolnăvicios. De altfel la vârsta de 5

ani este atins de poliomielită (paralizie infantilă), de pe urma căreia va rămâne cu sechele toată viața fiind declarat inapt în toamna anului 1948 de comisia medicală pentru serviciul militar.

Tatăl său a fost inginer silvic și nu politehnist, cum iarăși notează greșit Andrei Pleșu. Pentru nu a repeta greșelile edițiilor Humanitas⁵ – publicăm o autobiografie aflată în dosarul său de securitate⁶.

„M-am născut la 1 decembrie 1925 în orașul Gheorghieni, pe atunci în jud. Ciuc, azi în Regiunea Autonomă Maghiară. Tatăl meu, Nacu Scrima (născut în 1893, decedat în 1941), era inginer silvic, stabilit în Gheorghieni în cadrul funcțiunii sale, ca șef al ocolului silvic de acolo. Mama, Victoria Scrima, născută Marcu, avea la acea epocă 22 ani (născută în 1903). Obligațiile serviciului tatălui au impus mutarea familiei mele din Gheorghieni la Orăștie (reg. Hunedoara) în 1926, când încă nu aveam 1 an. (De altfel, cum aveam să constat mai târziu, profesiunea tatălui meu îl obliga să se mute destul de des dintr-un oraș în altul). La Orăștie am locuit din 1926 până în 1932, așadar până aproape de împlinirea vârstei de 7 ani. În tot acest timp tatăl meu a fost șef al ocolului silvic de acolo. În martie 1929 se naște sora mea Francisca Scrima. Odată cu mutarea la Orăștie se încheie primul ciclu al copilăriei mele.

Către sfârșitul verii lui 1932, tatăl meu este transferat ca șef al Ocolului Silvic Silistra (pe atunci în jud. Durostor, azi în R.P. Bulgaria). De acest oraș, unde am stat 2 ani (până în 1934), mă leagă amintirea a două evenimente importante pentru viața mea: începutul anilor de școală (m-am înscris în cl. 1 primară în sept. 1932) și divorțul părinților mei în vara lui 1934. Prin sentința de divorț eu am rămas atașat ta-

tălui, iar sora mea mamei. După 1940, mama și sora mea se mută din Silistra la Buzău, oraș unde locuiesc și astăzi.

În toamna lui 1934 tatăl meu este avansat inspector silvic și mutat la Bazargic, oraș situat nu departe de Silistra, pe atunci în jud. Caliacra, azi de asemenea în R.P. Bulgaria. La Bazargic am urmat în continuare clasele III și IV primare. În primăvara lui 1936, tatăl meu se căsătorește a doua oară cu Victoria Caracota din București. În septembrie 1936, după absolvirea cursului primar, m-am înscris în cl. I-a a liceului din Bazargic. Nu am urmat însă decât 2 luni cursurile acestei școli, deoarece în noiembrie 1936 tatăl meu e transferat în orașul Hunedoara (reg. Hunedoara), ca inspector silvic atașat Uzinelor de Fier ale Statului (după denumirea epocii). Am continuat clasa I la Gimnaziul de Stat din Hunedoara. În februarie 1937, la Hunedoara, se naște a doua mea soră (din a doua căsătorie a tatălui), Doina Scrima. În septembrie 1937 m-am înscris elev în cl. II-a a liceului «Aurel Vlaicu» din Orăștie. În iunie 1938 se naște a treia mea soră, Sânziana Scrima.

La Orăștie am urmat clasele II-VI liceale inclusiv. În acest timp, când se produce prima noastră maturizare, am început și eu să devin conștient de înclinațiile și preocupările mele. În general, de când am intrat în școală studiul m-a absorbit complet. Trăiam retras o viață de lectură și meditație, și eram atras puternic de filozofie și științele exacte (mai ales fizica și matematica). De altfel, o spun cu simplitate, în toată viața mea școlară am obținut întotdeauna primele distincții și premii.

La 28 septembrie 1941, în Hunedoara, tatăl meu moare în urma unui atac de angină pectorală, maladie contractată cu câțiva ani mai

înainte. Ar fi poate aici locul să spun despre el că a fost un foarte corect inginer și om de administrație, iubit de colaboratorii săi și sensibil la suferințele altora, pentru a căror apărare intervenea cu toată energia.

Din iunie 1942 m-am mutat în București și m-am stabilit în str. Muzeelor nr. 15 (raion N. Bălcescu), împreună cu restul familiei format din mama mea de-a doua și cele două surori mai mici din a doua căsătorie a tatălui meu. Ultimele două clase de liceu (a VII-a și a VIII-a), le-am trecut în particular, în același an amândouă (1942-43), la liceele «Gh. Lazăr» (a VII-a) și «Mihai Viteazul» (a VIII-a) unde am trecut și examenul de bacalaureat, conform regulamentelor școlare atunci în vigoare⁷.

Intervine o perioadă zbuciumată. După cum notează într-o altă autobiografie aflată în dosarul de securitate „La acea epocă, gândindu-mă să studiez medicina, am început să mă pregătesc pentru acest proiect. În aprilie 1944 însă, începând bombardarea Bucureștilor, am plecat în refugiu cu familia mea, mai întâi la Văleni-Argeș (lângă Pitești), mai apoi la Brătieni-Argeș (lângă băile Brădet). În această localitate am stat până în septembrie 1944, când am revenit în București. În octombrie același an, renunțând la gândul de a mai studia medicina, m-am înscris la Facultatea de Filozofie a Universității din București”.

Renunță la medicină – „după ce am renunțat la proiectul de a studia medicina, pentru care mă pregăteam la un moment dat, urmând o înclinație mai reală m-am înscris în 1944 la Facultatea de Filozofie a Universității din București⁸. Aici m-am ocupat în special de problemele de logică matematică predate de profesorul Anton Dumitriu⁹ care în curând mă

și considera un fel de asistent onorific (neîncadrat oficial). Câteva luni (noiembrie 1945-mai 1946), am acceptat chiar să funcționez ca secretar al aceluiași profesor într-o situația administrativă pe care a deținut-o la societatea «Creditul Minier», dar foarte curând (mai 1946) m-am despărțit de el în mod total, eu revenind la viața mea de studiu, aceasta poate și în urma contactului cu filosofii orientale de care încep să mă preocup acum. Tot în această epocă – și datorită aceluiași factori intimi – se produce și orientarea mea religioasă, până atunci foarte slabă sau chiar inexistentă. În iunie 1948 mi-am trecut examenul de licență în filozofie și litere cu o teză intitulată «Dialectică și logos»; iar în toamna aceluiași an m-am înscris la Institutul Teologic Universitar din

Andrei Scrima

București¹⁰. Despre studenție Andrei Scrima nu are multe de mărturisit: „întrucât trăiam retras și mă ocupam de studiul personal. Aș putea să amintesc cel mult următoarele nume: Virgil Căndea, azi referent științific (nu știu dacă titlul e corect) la Biblioteca Academiei R.P.R., Paul Stahl, astăzi, dacă nu mă înșel, funcționar la Institutul de Statistică. Virgil Stancovici, dintr-o serie anterioară, azi funcționar la Ministerul de Finanțe. De altfel, încă înainte de terminarea Facultății de Filozofie, am început să mă îndrept către viața monahală”.

Într-adevăr Andrei Scrima tânjea după monahism. „În 1949, hotărându-mă cu limpezime să intru în viața monahală pe care o simțeam corespunzându-mi din ce în ce mai mult, am adresat Patriarhiei cererea de acceptarea mea ca novice (frate) la Mănăstirea Antim, la acea epocă singura mănăstire din București¹¹. Aici am îndeplinit rolul de secretar din toamna lui 1949 până în toamna lui 1950, când din ordinul I.P.S. Patriarh Justinian am fost numit profesor la Seminarul Monahal Superior din Mănăstirea Neamțu. La acest seminar am predat cursuri de psihologie, filozofie, istoria Bisericii Universale și limba română¹², până în octombrie 1952 când Seminarul se transformă contopindu-se cu Școala de Cântăreți a Mitropoliei Moldovei. La 1 noiembrie 1952, din ordinul I.P.S. Patriarh, vin în București unde sunt numit bibliotecar la biblioteca Centrală a Patriarhiei (cu sediul în Palatul Patriarhal¹³), funcțiune pe care o dețin și astăzi. Domiciliul mi-a fost fixat la Mănăstirea Antim, str. Antim nr. 29”.

Dat fiind vremurile părintele Andrei Scrima nuantează perioada sa de tinerețe în raport cu vremurile: „În perioada studiilor universitare, epocă adeseori decisivă pentru existența unui om, eu am continuat să urmez și să adâncesc preocupările mele firești de studiu și lucru cărturăresc. Nu am făcut niciun fel de politică în viața mea: aceasta nu din nepăsare față de problemele vieții sociale pe care dimpotrivă, le-am socotit întotdeauna foarte serioase și chiar hotărâtoare pentru situația omului în lumea actuală; ci pentru că vârsta la care de obicei începe activitatea politică (18-20 ani), a coincis pentru mine cu orientarea mai puternică spre viața de studiu și spre angajarea religioasă. Desigur, nu am fost nici un „apolitic”, atitudine în fond imposibilă și ipocrită în virtutea angajării mele monahale și a situației mele în Biserică chiar, precum și mai ales a convingerilor mele profunde, însă din ultimii ani de liceu și mereu de atunci încoace, în cercul meu de existență și de relații, am combătut, ori de câte ori le-am întâlnit, atitudinile șovine, extrem-naționaliste, particularismele și falsele teoretizări ale superiorității vreunei categorii de oameni asupra altora. Pentru un creștin care e cu adevărat conștient de mesajul religiei sale, aceasta este o obligație cu totul firească; după cum, de asemenea, el nu poate decât să salute și să aprobe programul politic care se străduiește să realizeze cu adevărat un regim de echitate socială, repartizând mai just bogățiile economice și restaurând în viața individului și a societății valorile fundamentale de muncă, demnitate și corectitudine”.

După Antim, Andrei Scrima pleacă la Mănăstirea Slatina unde erau deja viețuitori monahii Ilie Cleopa, Petroniu Tănase și Antonie Plămădeală. Este tuns în monahism de Benedict Ghiuș pe 26 iulie 1956, iar în același an își ia licența în teologie cu părintele Dumitru Stăniloae

- „Schiță a unei antropofagii apofatice, în spiritual tradiției ortodoxe”. Ca urmare a intervenției Patriarhului Justinian care l-a protejat și prețuit, dar și a rectorului Universității din Aligarh (India) Mohammad Habib primește în 1956 o bursă de studii în India. Pe 28 noiembrie 1956 Andrei Scrima pleca via Belgrad spre Geneva. Avea să se reîntoarcă în 1991, după 35 de ani!

Securitatea dicit: „un om al cărții și bibliotecii”

Andrei Scrima intră în atenția Securității în anul de grație 1956, mai exact pe 30 martie - probabil datorită intrării în cercul de intimi ai Patriarhului Justinian - când într-o notă, dincolo de câteva date biografice se specifică faptul că „Din cele ce arată tov. VERZEA m-p. și președintele comitetului sindical al lucrătorilor din cadrul Arhiepiscopiei, că îl cunoaște pe ANDREI SCRIMA ca un element cinstit și liniștit, nu are legături cu nimeni din afară nici cu familia lui mai ales de când mama sa s-a recăsătorit, nu are frați și nici rude ca să țină legătura cu ele. Ocupația zilnică a lui e aceea că după ce vine de la bibliotecă își aduce cărți pe care le citește în chilia lui, până noaptea târziu”. O altă notă este absolut laudativă: „În timpul funcționării în calitate sa de bibliotecar a dat dovadă de o aleasă pricepere asupra lucrărilor de valoare ale autorilor noștri și străini, datorită cărui fapt biblioteca a fost înzestrată cu opere de valoare. Fratele ANDREI SCRIMA este un om al cărții și bibliotecii. Din această pricină tot timpul și-l folosește pentru studiu și lucrări. Păstrează bune raporturi cu toți muncitorii și salariații din unitățile

Administrației Parohiale; este un foarte bun sfătuitor în orice domeniu; privește și lucrează cu multă bunăvoință în executarea lucrărilor obștești din instituție și este de mare folos în explicațiile pe care le dă vizitatorilor străini în ceea ce privește arta și viața bisericească datorită faptului că posedă cunoașterea mai multor limbi străine. Este atașat clasei muncitoare și mult prețuit de toți salariații”. Un alt referat îl descria la adevărata sa valoare: „Faptul că posedă o serioasă pregătire culturală și că este foarte bine dotat intelectual, a determinat pe Patriarhul Justinian și pe alți ierarhi să-l aprecieze și să se folosească uneori de el ca sfetnic în diferite probleme sau să-l utilizeze ca traducător din limbi străine (în special din engleză) a diferite materiale documentare. Fiind în anturajul patriarhului se influențează reciproc formându-și comportamentul în strânsă legătură cu mediul social în care trăiește patriarhul”. Concluzia este clară: „Este o fire profund mistică și individualistă, rezistent la manifestările vieții sociale active (...) ANDREI SCRIMA, deși în vârstă de 31 ani, și-a format o solidă concepție mistică pe care o trăiește intens. Fiind suficient de inteligent și prudent, întreaga lui activitate și-o desfășoară potrivit orientării lui religioasă și a intereselor sale personale”!

Povestea bursei în India

Dintr-o notă a Ministerului Cultelor semnată de directorul general I.M. Bărbulescu și dată Securității din 5 mai 1956 aflăm cum a reușit misticul Andrei Scrima să primească o bursă. „Împrejurările în care s-a ajuns la accesarea acestei burse sunt cele descrise în

adresa anexată, semnată de patriarh. Andrei Scrima a participat, ca interpret de limba engleză, la vizita pe care i-au făcut-o patriarhului, în anul 1955, profesorul Mohammed Rabih, rectorul universității Illigam din India și conferențiară, în aceeași universitate, Afzor. După cele comunicate de patriarh, oaspeții au fost foarte plăcut impresionați de tot ce au aflat. Îndeosebi, i-a mișcat faptul că, deși în țara noastră există atâtea culte, poporul este totuși unitar, și că, chiar cultele au legături între ele. Au comparat cu regret situația poporului

Andrei Scrima - fotografie din dosar

indian, rupt azi în două din motive religioase (Lechinianul). În cursul întrevederii - în care s-au discutat foarte multe probleme - Andrei Scrima a avut prilejul să dovedească pregătirea sa în domeniul problemelor de cultură generală, a istoriei civilizației și mai ales în cunoașterea, poate sumară, a limbii sanscrite. Profesorul Rabih i-a promis pe loc o bursă de studii în India, scriind în acest sens Primului

Ministru [Indescifrabil] – cu care ar fi [Indescifrabil] că este bun prieten. De acordarea bursei Scrima a fost încunoștiințat în scris de către prof. Rabih. Pentru îndeplinirea formalităților a fost însărcinat ambasadorul Indiei pentru R.P.R. – cu reședința la [Indescifrabil]. Și acesta a luat contact cu Andrei Scrima, în octombrie 1955, comunicându-i că i se va acorda o bursă pe 3-4 ani și că despre aceasta va fi încunoștiințat Ministerul nostru de Interne. Această încunoștiințare s-a făcut deja. Patriarhul insistă pentru viza de plecare – anul școlar în India începe la 1 iulie [Indescifrabil]. Având în vedere această insistență a patriarhului, care își ia răspunderea, nu este cazul să se respingă. De altfel, o [Indescifrabil] respingerea din partea [Indescifrabil], după ce au fost atât [Indescifrabil] în cercurile indiene care cunosc problema. Dacă ar exista în altă parte motive de respingere, nu este decât o singură posibilitate, ca patriarhul să fie convins ca Andrei Scrima să invoce o boală oarecare care l-ar împiedica să plece".

Pacepa și Muntele Athos

După plecarea din țară, Andrei Scrima a fost luat în obiectiv de către Direcția I, subordonată Ministerului Afacerilor Interne (MAI), Direcția de Informații Externe¹⁴. Printr-o notă a acestei direcții din 28 aprilie 1959 se nota că episcopul din Statele Unite, Andrei Moldovan îl propunea pe Andrei Scrima, aflat la studio în India pentru postul de episcop ca urmaș al său. „Acesta este foarte capabil și-l va putea demasca pe TRIFA, în plus este bine văzut și apreciat de Patriarh, care nu se va opune atunci când Departamentul va face această propunere. În urma acestor discuții au fost efectuate verificări în țară pentru a stabili cine este SCRIMA, în vederea luării în studiu. Concluzia ce se desprinde este că se merită să ne ocupăm de el. Propunem să fie definitivat studiul și să se treacă la contactarea acestuia. Combinația pentru contactare se va face prin intermediul tov. DOGARU¹⁵". Noiembrie 1962 îl găsește pe Andrei Scrima la Istanbul unde Securitatea nota că a oficiat o slujbă religioasă dar și a „făcut o serie de afirmații calomnioase la adresa țării noastre". Firesc „Rezidența roagă să li se comunice dacă elementul este cunoscut în Centrală și dacă este cazul să-l îndepărtăm că fiind indezirabil pe lângă autoritățile mitropolitane". Maiorul Ion Mihai Pacepa s-a grăbit să răspundă: „că SCRIMA ANDREI este originar din Ardeal (Gheorghieni) are ca studii facultatea de litere-filozofie, și te-

ologie. Este cunoscut cu activitate legionară. În 1956, a fost trimis de Patriarhie la studii în India, după care a rămas definitiv în străinătate. În prezent are relații cu diferiți fugari români cu care împreună duc o activitate dușmănoasă împotriva țării noastre".

Lămuriți cu cine au de-a face din 1963 ofițerii de securitate îl vor nota de acum înainte în rapoartele lor pe Andrei Scrima drept „preot fugar din R.P.R.". Îngrijorată Rezidența Securității din Atena nota pe 30 iunie 1963 că „La muntele Athos, preotul fugar SCRIMA a fost unul dintre cei trei fugari care a însoțit permanent delegația bisericii noastre. Scrima este arhimandrit, cetățean francez și aparține de patriarhia ecumenică condusă de patriarhul Athenagoras din Istanbul. Față de unii membrii ai delegației noastre, Scrima s-a lăudat că el ar fi înființat o mănăstire în Liban, activitate prin care a intrat în grațiile lui Athenagoras¹⁶. Acesta l-a lăudat pe Scrima de față cu patriarhul Justinian, cerându-i acestuia să-l numească episcopul bisericii ortodoxe din occident. Limbile franceză, germană și engleză sunt vorbite bine de Scrima. La revista „ISTINA" din occident, lucrează ca redactor.

Cel mai activ pe lângă delegația noastră a fost fugarul Scrima, stabilind contacte cu delegația imediat la sosirea ei la hotel în Atena. Delegației române, Scrima s-a prezentat ca reprezentantul personal al patriarhului Athenagoras. Prin secretarul lui Athenagoras, verificându-se calitatea lui Scrima, a rezultat că acesta și-a dat o calitate falsă. Scrima a contactat în câteva rânduri de patriarhul Justinian și mai ales de preotul Căciulă Olimp din cadrul delegației noastre. Din cele ce s-au stabilit rezultă că Scrima în contactele avute cu membrii delegației noastre, a urmărit îndeosebi să afle poziția delegației noastre față de problema unității bisericii de la noi. Scrima a fost surprins de episcopul Ciopran când a fotografiat pe furiș membrii delegației române. La Karia, capitala muntelui Athos, Scrima a fost văzut ieșind din camera preotului Căciulă. Parte din preoții străini care au participat la festivitățile de la muntele Athos, au afirmat că l-au văzut pe Scrima în diferite capitale occidentale. Legat de aceasta se pune întrebarea cine subvenționează aceste deplasări ale acestui fugar, destul de costisitoare". Dincolo de ineptiile Securității privind o posibilă acțiune de spionaj (noțiunea în sine de spionaj pe Athos este ridicolă) și îngrijorarea față de bugetul părintelui Scrima merită menționat faptul că acesta a avut contacte directe și secrete cu Patriarhul Justinian. Da, întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române se întâlnea cu un cleric fugar!

Masonul de serviciu!

5 februarie 1964 îl găsește pe „călugărul fugar” Andrei Scrima în Iordania unde se interesa de viața călugărilor români din această țară, și dacă aceștia mențin legătură cu România. Important de semnalat este că Securitatea nota pe bună dreptate că Scrima este „omul de încredere al patriarhului ATENAGORAS de la Constantinopol” și că „din însărcinarea patriarhului ATENAGORAS, călugărul ANDREI SCRIMA duce activitate de negocieri cu diferite persoane în vederea unificării bisericilor ortodoxe și catolice”. Îngroșându-se gluma la sfârșitul anului Securitatea cere o notă completă despre misteriosul călugăr care se dorea unificator.

NOTĂ INFORMATIVĂ

Din datele aflate la dosarul de la Cancelaria Sinodului se știu următoarele despre POMPILIU ANDREI SCRIMA: S-a născut la 1 decembrie 1925 în comuna Gheorghieni, Județul Ciuc. Părinții: Tatăl – NACU SCRIMA, inginer silvic (decedat). Mama – VICTORIA SCRIMA (în prezent se crede, decedată).

Înainte de plecarea din țară mai avea în București o mătușă și două surori, dintre care una studia medicina. (Nici Anania, care l-a cunoscut mai de aproape pe SCRIMA, nu știe nimic despre ele).

Școala primară a terminat-o în orașul Bazargic. Liceul l-a făcut la Orăștie (6 clase) și apoi, după moartea tatălui său a venit și l-a continuat la București. A dat în particular cl. VII și VIII-a (1943) și apoi a luat bacalaureatul. În toamna anului 1944 s-a înscris la Facultatea de Filozofie și Litere din București, pe care a terminat-o în 1948, luându-și licența. În timpul facultății a fost remarcat de profesorul DUMITRIU, care a și voit, la terminare să-l facă

asistent al său. Ca student a venit în contact cu cercul „mistic” al profesorului MIRONESCU, unde a cunoscut mai multe personalități bisericești (arhim. GHIUȘ, arhim. BĂBUȘ, SANDU TUDOR etc.) și a început să graviteze în jurul acestora, care se găseau toți la Mănăstirea Antim. Sfătuit de ei, sau urmând unor inclinații și calcule personale, în anul 1949 a cerut să fie închinoviat ca frate în Mănăstirea Antim. Cererea i-a fost aprobată de Patriarhul JUSTINIAN. Acesta i-a mai aprobat, la cerere, să se înscrie ca student, cu frecvență redusă, la Institutul teologic din București, unde trebuia să-și treacă numai examenele. În anul 1950 a fost numit profesor la Seminarul monahal de la Mănăstirea NEAMȚU, unde a funcționat timp de 2 ani, adică până la 1 septembrie 1952, când, schimbându-se regimul de funcționare al școlii, a fost numit bibliotecar la Biblioteca Centrală a Sf. Patriarhiei, unde a lucrat câțiva ani împreună cu VALERIAN ANANIA, până când a plecat în străinătate.

Referințe detaliate cu privire la el pot da: Prof. MIRONESCU, căreia la plecare i-a lăsat și biblioteca sa; arhim. BENEDICT GHIUȘ, arhim. GRIGORE BĂBUȘ și VALERIAN ANANIA.

Dintr-o discuție cu VALERIAN ANANIA s-a mai aflat cu privire la SCRIMA că acesta evita în general să vorbească despre ai săi. Fără nici o legătură sufletească față de țară, el socotea poporul român înapoiat și plin de sine și dezrădăcinat s-a gândit totdeauna în mod orgolios să parvină. Se pare că N. CAZACU mai știe unele lucruri despre el fiindcă au fost apropiați. La plecarea din țară ca bursier în 1956 – SCRIMA interzisese prietenilor săi să vină la aeroport. Au fost numai N. CAZACU și ANANIA BARTOLOMEU.

Din străinătate din câte știe ANANIA, a scris lui AL. MIRONESCU, lui O. JOJA, fost legionar, frate al Academicianului ATANASE JOJA, poetu-

lui, azi mort, V. VOICULESCU, lui PAUL STERIAN, BENEDICT GHIUȘ, SOFIAN BOGHIU, doctorului DABIJA etc. Printre cunoscuții lui SCRIMA, ANANIA semnalează pe doctorul CARACOTA – (nu știe adresa sa). El afirmă că este sigur că ANDREI SCRIMA este mason. Mai semnalează faptul de altfel cunoscut, că acesta ar fi avut o conversație cu publicistul OLIVIER CLEMENT, care într-un număr din iulie 1957 al ziarului „Réforme” a publicat un lung articol intitulat: „Biserica ortodoxă română sau miracolul rugului aprins” (L'Eglise orthodoxe roumaine ou la miracle du buisson ardent). Articolul insinua că monahismul din România duce o acțiune discretă, subterană, împotriva comunismului.

A. SCRIMA a călătorit în Elveția, Franța, Italia, în Grecia și Liban. În India a făcut parte prin 1958 dintr-o mănăstire iezuită (la frontiera cu Tibetul).

Călugăr vagabond, plin de el și dornic de parvenire, cochetează azi cu catolicii, se află în grațiile patriarhului Athenagoras, e plătit probabil din diferite pungi și se găsește în luptă și invidie reciprocă cu unii călugări sau ierarhi greci, care nu văd cu ochi buni eventuala sa parvenire”. De remarcat afirmația lui Bartolomeu Anania care-l va urmări toată viața: Scrima este mason!¹⁷. În ianuarie 1965 dovezile devin clare: „Călugărul fugar român SCRIMA ANDREI funcționează ca reprezentant al Patriarhiei din Constantinopol pe lângă Vatican. Domiciliază la Roma în cadrul parohiei ortodoxe grecești din acest oraș. Ca reprezentant al patriarhiei de la Constantinopol SCRIMA ANDREI are sarcina de a duce tratative pentru unirea bisericii ortodoxe cu cea catolică”. Lucru perfect adevărat, iar Scrima se va îndeplini cu brio de misiunea încredințată! Securitatea nu greșea cu nimic!¹⁸ Ananama dintre Biserica Catolică și cea Ortodoxă va fi ridicată datorită unui român: Andrei Scrima!

FATHER ANDREI SCRIMA IN THE SECURITY FILES

The article presents the life and the activity of Monk Andrei Scrima. The information that is revealed has as source archive documents.

Keywords: Andrei Scrima, patriarch Justinian Marina, India, Athos Mountain, patriarch Athenagoras

NOTE

1 Membru al Colegiului Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, cadru didactic titular Universitatea de Stat din Pitești. Membru al Comisiei Române de Istorie Militară (CRIM).

2 Conciliul II Vatican s-a deschis oficial la 11 octombrie 1962, iar dezbaterile au durat până la 7 decembrie 1965. La el au participat 2.500 de episcopi catolici.

3 Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (ACNSAS), Dosar SIE 02601.

4 Printr-o eroare scuzabilă filozoful și omul de cultură Andrei Pleșu susține în prefața la volumul „Timpul Rugului Aprins”, Editura Humanitas, 1996, 2002, în mod greșit că Andrei Scrima s-a născut în 1930. Din fericire, în restul volumelor editate de editura omonimă anul de naștere este cel corect: 1925.

5 Editura Humanitas are marele și enormul merit de a-l pune în circulație pe Andrei Scrima.

6 Autobiografia este nedată, dar probabil este din perioada anilor '50 – cel mai probabil 1953-1954 – pentru că marele teolog notează la locul nașterii orașul Gheorghieni, pe atunci în jud. Ciuc, azi în Regiunea Autonomă Maghiară”, ori această regiune a funcționat în perioada 1952-1968.

7 Andrei Pleșu notează în ediția Humanitas „În 1942 Andrei Scrima se înscrie la liceul «Gheorghe Lazăr», pe care îl absolvă, la cincisprezece ani, trecând două clase într-un an”.

8 Își i-a licența în 1948 cu o teză despre „Logos și dialectică la Platon”.

9 Pertinent Andrei Pleșu notează că prin Anton Dumitriu

tânărul Scrima va cunoaște o sumedenie de intelectuali ai timpului: Alexandru Mironescu, Sandu Tudor, Grigore Moisil, Eugen Schileru, Marcel Avramescu și alții...

10 Autobiografia se găsește la filele 69-70-71 ale dosarului de securitate.

11 Aici face cunoștință pe renumitul părinte Ioan cel Străin – Ioan Kulaghin (1883-?Siberia), unul dintre fondatorii mișcării isihaste de la Antim „Rugul Aprins”.

12 La Mănăstirea Neamțu îi are colegi de catedră pe părinții Benedict Ghiuș, Petroniu Tănase și Sofian Boghiu. Duhovnicul sfântului lăcaș era nimeni altul decât Arsenie Papacioc!

13 Reorganizează Biblioteca Patriarhală împreună cu Bartolomeu Anania – viitorul mitropolit al Clujului.

14 La 30 martie 1951, prin Decretul nr. 50, DGSP a fost transformată în Direcția Generală a Securității Statului (DGSS); prin același act normativ a fost creată Direcția A - Informații Externe.

15 Dumitru Dogaru s-a născut la 26 octombrie 1907. A fost absolvent al facultății de Litere și Filozofie. Din 1957 a devenit Secretar General al Departamentului Cultelor, pe care l-a condus până la pensionarea sa, în anul 1975.

16 Patriarhul ecumenic al Constantinopolului, Athenagoras era ca și Andrei Scrima de origine aromână.

17 Până în prezent nu există niciun document sau o mărturie concretă privind apartenența lui Andrei Scrima la o organizație masonică sau similară.

18 Urmărirea lui Andrei Scrima va dura până la sfârșitul anului 1973 – conform dosarului SIE predat CNSAS.